

UN „PRINT POPULAR“

**Protopopul colonel K.u.K. Pavel Boldea
din Borlovenii Vechi**

**Documentar inițiat și prefațat de Artur Silvestri
Îngrijirea ediției – Pavel Panduru și
Constantin Vlaicu**

InterMundus

INTERMUNDUS, 2008

str. Școala Herăstrău nr.62, București, cod 014153
E-mail: editura.intermundus@gmail.com
Tel/fax: 021-317.01.14
ISBN: 978-973-87754-4-2

SUMAR

Artur Silvestri: „Stâlpii casei“	3
Petrică Zamela: Protopopul Colonel Pavel Boldea, un român fruntaș al Almăjului grăniceresc	5
Pavel Panduru: Manifestarea culturală dedicată memoriei protopopului și familiei nobiliare Boldea	8
Gheorghe Rancu: Un om de o bunătate fără seamăn. Câteva repere biografice	11
Pavel Verindeanu: File din istoria „Țării Almăjului“, ieri și, mai ales, azi	14
Iancu Panduru: Borlovenii-Vechi – un nume de eroi înstelați	15
Nicolae Danciu Petniceanu: Din stejar, stejar răsare	16
Pavel Gârjoabă: Biserica din Borlovenii-Vechi	20
Iosif Băcilă: Cel ce ne spune că niciunde nu-i mai frumos și mai bine ca la „acasa“ ta	23
Nicolae Andrei: Seniorul	25
Constantin Vlaicu: Memorialul Colonel Protopop Pavel Boldea din Borlovenii-Vechi	27
Nicolae Sârbu: Oaza împotriva deșertului	30
Alexandru Nemoianu: Ceea ce are importanță!	32

Volumul cuprinde evocări, studii și însemnări prilejuite de „Memorialul Pavel Boldea“ organizat în Borlovenii Vechi de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Caraș-Severin și Școala de Arte și Meserii Prigor în 30 noiembrie 2007. Coperta cărții conține ilustrații de la acest moment ceremonial.

Coperta și tehnoredactare: **Gabriela CHIRCEA**
Tipar: **S.C. EURO PRINT COMPANY S.R.L.**, Buzău, România

„STÂLPII CASEI“

Către sfârșitul toamnei trecute am primit din America, de la Alexandru Nemoianu, o scrisoare surprinzătoare nu atât prin emoția față de tema înfățișată (pe care o încercă ori de câte ori evocă „locurile“ și oamenii lor din Borloveni) ci prin ideea de a veni „acasă“ în prag de iarnă, călătorind „peste mări și țări“. Era o noutate de program personal și am fost sigur că motivele sunt importante și meritau urmărite. Ceea ce îmi scrisese confirma această părere: „În 30 Noiembrie, la Borloveni, va avea loc o comemorare și recunoaștere publică a străbunicului meu matern, Colonelul Protopop K.u.K Pavel Boldea (1864-1920). (Informații despre el puteți afla în volumul meu „Borloveni“). În asta, eu văd mai ales afirmarea importanței „locului“, identității. Lucru de mare importanță, mai ales azi. Am să fac efortul să fiu acolo. Voi „rupe“ o Săptămână și voi face turul de forță al unui dublu zbor transatlantic într-o Săptămână. Cel care a pregătit toate detaliile este vrednicul Profesor Pavel Panduru din Prigor, care a fost onorat cu Premiul ARP (de care știu bine că s-a bucurat enorm). Am aflat că la Borloveni vor veni destul de mulți, din Almaj și împrejurimi. Mă bucur cu anume îngrijorare. Gândul drumului mă bucură dar îl voi face cu toată grija și seriozitatea. Sunt perfect conștient de greutatea lui Iarna.“

Era, deci, nu „ocazie“ ci **moment solemn** când „părinții“ erau evocați, pomeniți și așezați încă o dată în locul meritat nu doar prin efortul rudeniilor ci mai ales al „celor ce simt urmările“ și le recunosc, adică al „oamenilor Locului“. De la aceștia, am mai primit după câteva zile și o chemare trimisă de reprezentatul lor care, fiind profesorul Pavel Panduru din Prigor, îmi era prea bine cunoscut și îl prețuiam. El îmi scria, între altele, aceste cuvinte: *Nădăjduind că ne vom putea bucura de prezența Dumneavoastră în mijlocul nostru pentru a consfinți importanța și necesitatea acestui eveniment în viața Țării Almăjului și a Banatului; vă așteptăm cu sufletul și trupul împodobit ca pentru sărbătoare cu nestematele ospitalității și omeniei caracteristice nouă, almăjenilor.*

Erau cuvinte ce arătau nu doar solemnitatea momentului ci mai cu seamă **modul ceremonial, gama bunei-cuviințe și reflexul sufletului delicat** ce definesc pe omul de „locuri vechi“, aparținătoare Tradiției și unui **timp paralel**. Și răspunsul meu s-a alcătuit în aceeași limbă de comunicare intensificată de alegerea cuvintelor și de așezările lor nimerite: *29 Noiembrie 2007, Sf. Mucenici Paramon, Filumen și Valerian • Dragă Domnule Pavel Panduru, anunțul privitor la comemorarea protopopului militar col. Pavel Boldea, unde mă și invitați, l-am primit prea târziu pentru a-i putea da curs astfel încât aș vrea să vă rog să mă iertați, căci voi lipsi. Însă esențial mi se pare că acest eveniment se produce multumită eforturilor ce ați făcut și, înainte de acestea, felului cum sunteți*

Întocmit în respectul pentru cele ce au fost și pentru pomenirea a tot ceea ce contează. Aceste atitudini le-am observat nu doar în cărțile, eroice și ele, ce ați scris ci și în acțiunile făcute cu bunăvoință și cu credință chiar dacă recunoștința, ori ținerea lor în minte, apar rareori și, câteodată, deloc. Ca și alții, știți că **nu ați făcut decât ceea ce trebuia și datoria a fost plătită; o datorie față de tot ce ne-a făcut posibil și ne-a adus în istorie**. Pomenirea de la Borloveni se adaugă numeroaselor fapte bune unde ați fost artizan; sunt locuri – și sunt niște chipuri – ce le cunosc bine din splendidele pagini ale lui Alexandru Nemoianu, ale cărui admirabile rememorări ar trebui incluse în mitologia acestui ținut și vor fi introduse cândva. O veți înfăptui și acum cu aceeași tulburătoare simplitate pe care numai gesturile mari o au și o păstrează indiferent de timpuri și de geografii. Trag nădejdea să puteți continua astfel mulți ani și urma faptelor ce ați îndeplinit – și veți mai face – să nu se șteargă. Punând una peste alta înștiințări și chemări, m-am gândit ce ar fi trebuit să fac, totuși, și eu deși nu aveam nici vremea trebuitoare și nici starea potrivită pentru un drum lung la vreme de iarnă. Cel mai la îndemână a fost să dăruiesc câteva sute de cărți îngrijite și editate în anii aceștia, al căror sens era întocmai cel ce urma să se evoce în Țara Almajului, în preajma „Casei Boldea”; le-am trimis cât am putut mai repede și m-am bucurat să ajungă acolo la timp și să fie puse în mâinile mulțimilor ce au populat locurile în acea zi. Căci, așa cum am aflat de îndată, au fost cu adevărat „mulțimi” iar descrierea lor – rezultată din reportaje și fotografii – impresionează și ne dă un exemplu ce trebuie deslușit.

La drept vorbind, pentru acești poporeni ce au venit, de peste șapte sate, să pomenească pe unul dintre ei care le-a făcut „cinstea și modelul”, toți cei ce se includ în această categorie sunt un fel de „voievozi secreți”, un soi de căpetenii înnăscute și recunoscute, „înfăptuitori” de proporții mari la proporțiile ținutului unde au apărut și care, de fapt, ilustrează însăși imaginea și întinderea „lumii care are importanță”. „Popi de țară”, primari sănguricioși, țărani luminați și harnici, înțelepți plugari, cărturari și monahi, „dăruitori” și făcători de instituții, de drum, pod și sălașe de pe urma cărora ceva însemnat și memorabil rămâne și se evocă oricât ar fi omul de uitător și timpul de ștergător de urme – aceștia sunt „prinții populari”, embleme și exemple, „Stâlpii Casei”.

Un astfel de „stâlp al Casei” a fost și protopopul Pavel Boldea, a cărui pomenire au făcut-o deopotrivă rudeniile lui, cărturarii „Locului” și mulțimi care au simțit că vrednic era de „veșnica lui pomenire”. Cărțile acestea exemplifică, în fond, sensurile acestui fel de a re-face înțelesurile simple ale lumii ori de câte ori acestea sunt necesare spre a avea un viitor; de aceea am și făcut-o, pentru a fi, la rândul ei, „model și exemplu” pentru cei ce vor să le cunoască.

ARTUR SILVESTRI

PROTOPOPUL COLONEL PAVEL BOLDEA, UN ROMÂN FRUNTAȘ AL ALMĂJULUI GRĂNICERESC

Atunci când vorbim despre Biserica Ortodoxă Română din Banat, gândul ne duce la un nume ilustru și reprezentativ pentru această așezare: Protopopul colonel Pavel Boldea, personalitate de seamă a Bisericii noastre ortodoxe, față de care astăzi manifestăm o prețuire profund respectuoasă, cinstindu-i memoria: preot, dascăl și militar de înaltă ținută morală, smerenie dar și de o remarcabilă erudiție, care au devenit peste ani tot mai impunătoare.

Încercarea temerară de a scrie astăzi despre protopopul Pavel Boldea este plină de neprevăzut pentru că vredniciile preotului, dascălului și militarului de odinioară au fost întotdeauna la înălțimea vremurilor pe care le-a trăit și cărora le-a dat strălucire cu prezența sa, încât această uriașă responsabilitate îl copleșește pe cel ce și-o asumă.

Oricine încearcă să dea astăzi înapoi câteva file ale istoriei noastre bisericești din Banat, va întâlni numele lui Pavel Boldea, cel ce a fost învățător apoi preot la Borloveni, capelan și profesor la Budapesta iar, în cele din urmă, șeful canonicilor militari ortodocși din Imperiul austro-ungar, cea mai înaltă funcție în ierarhia militară religioasă, fiind așezat prin faptele sale în „Panteonul” marilor bărbați ai Bisericii și ai Neamului. Opera sa de ctitorire care poate fi întâlnită la tot pasul în Borloveni poartă încă însemnele „epocii Boldea”, dar ea trebuie căutată mai departe, chiar peste hotarele țării, la Viena, unde s-au creat prin directa sa îndrumare instituții ecclesiastice și școlare ce s-au dovedit în timp a fi adevărate și inexpugnabile cetăți ale romanității.

Rândurile care urmează sunt închinare unui om care nu a cunoscut odihna, un om al Banatului pe care credincioșii l-au ajutat într-o făurire a operei sale, l-au regretat când i-a părăsit luând drumul Budapestei și Vienei și l-au așezat apoi pentru totdeau-

na în pământul său, pe care l-a iubit și l-a respectat, iar astăzi îi cinstesc memoria.

S-a născut la 18 noiembrie 1861 la Borloveni, sat care mai păstrează încă ceva din gândul curat, care sapă fântânile la margini de drum pentru călătorii osteniți și însetați, dăruindu-ți starea launtrică a unei regăsiri originare, mult așteptate. A urmat cursurile școlii confesionale din satul natal, apoi școala trivială din Bozovici, gimnaziul la Biserica Albă și Institutul Teologic din Caransebeș, absolvind cursurile teologice în 1883 cu rezultate excepționale. În același an este numit preot pe seama parohiei Borlovenii Vechi, pe care o va păstori timp de cinci ani, ridicându-o pe cele mai înalte culmi din punct de vedere spiritual și material.

La 1 septembrie 1888 este numit preot militar, pentru cercul militar al Budapestei și profesor la școala militară, sprijinit fiind de către generalul Traian Doda și episcopul Ioan Popasu. Tot în acest timp a predat voluntar limba română elevilor români din Budapesta, fiind totodată prietenul și consilierul lui Emanuil Gojdu, datorită căruia foarte mulți tineri români din Transilvania și Banat au absolvit institute de învățământ superior din străinătate. În periplul său budapestan a participat și a sprijinit toate activitățile culturale și naționale românești.

La 1 martie 1897 este transferat la Viena ca preot militar și profesor catihet la recomandarea Consistoriului mitropolitan din Cernăuți. Întrucât la Viena existau peste cincizeci de elevi români ortodocși, care erau obligați să meargă la învățătură la un preot ortodox grec care nu cunoștea limba română, Comitetul Cercual Scolar din Viena l-a numit catihet român pentru Viena, lucrând intens pentru dezvoltarea spirituală și curat românească a elevilor săi. Datorită abilităților și capacității intelectuale, a fost numit concomitent profesor și la școala militară, școala de artilerie, școala superioară de fete a ofițerilor din Viena, la institutul din Hirtenberg, apoi la Academia militară din Wiener-Neustadt și cea tehnică din Modling, devenind un adevărat mentor pentru tineretul din Viena.

Pentru munca depusă, a fost apreciat și cinstit de către Comendantura Vienei, inclusiv prin faptul că a fost poftit de către împărat să călătorească alături de el în șareta imperială pentru a participa la înmormântarea celor asasinați din familia regală sârbească Obrenovici. Pentru faptele sale nobile și pentru sprijinul acordat cauzelor românești, este ales membru de onoare al

societății „*România Jună*” din Viena, înființată în 1870 de către studenții bucovineni. Tot la Viena înființează Capela ortodoxă română, unde se întâlneau toți intelectualii români din Viena, contribuind la dezvoltarea și păstrarea conștiinței și apartenenței românești și la răspândirea culturii și unde a adunat copii români de pe la diferitele pensioane ajutându-i să deprindă graiul românesc și dragostea față de glie și biserică, fapt recunoscut și de ministrul plenipotențiar al României de la Viena, Nicolae Mișu, care într-o notă adresată guvernului român scria: „*Capela română din Viena a devenit, în ultimul timp, un centru important al românilor aflați la Viena. Ea îngrijește nu numai de nevoile sufletești ale conaționalilor noștri, dar contribuie și la răspândirea culturii române printre ai noștri... În acest an s-a alcătuit și o școală de catehism pe lângă capelă, frecventată de toți copiii românilor din Viena și chiar de fetele române aflate în diferitele institute catolice de aici...*”

La 27 februarie 1903, Pavel Boldea a primit – pe cale diplomatică – de la regele Carol I al României ordinul „*Steaua României*”, în grad de ofițer, oferit pentru serviciile prestate ofițerilor români, atașați și comandanți la mai multe regimente austro-ungare, pentru serviciile aduse limbii române și bisericii străbune, cât și ca recompensă și recunoștință pentru serviciile prestate regimentului 6, devenind astfel primul preot ortodox român care posedă acest ordin.

În 1906 se retrage la Sibiu pentru a sta alături de fiul său Romulus, detașat aici ca și cadru militar, dar și alături de mitropolia ortodoxă pentru a o sprijini prin prestigiul câștigat. La 12 august 1908, la Laibach este înaintat la gradul de colonel și primește ordinul Francisc I, în rang de cavaler. În 1912 se reîntoarce la Viena unde, doi ani mai târziu, este numit șeful clerului militar ortodox. Pentru vredniciile dovedite protopopul Boldea a fost distins cu cinci ordine austriece, un ordin românesc și unul iugoslav.

Dar așa cum scrie astăzi strănepotul marelui protopop, domnul profesor Alexandru Nemoianu, în intimitatea ființei lui *protopopul a rămas un țaran din Borloveni*, purtând în inima lui dragostea de satul în care s-a născut, de pământul său și casa pe care a moștenit-o și căreia i-a impregnat un aer de tradiție și continuitate profund românească și ortodoxă, rămânând până astăzi o emblemă pentru Borloveni. De aceea, după ce și-a văzut visul împlinit prin realizarea României Mari, la sfârșitul lui decembrie

1918 se retrage la pensie la Borloveni iar la 1 decembrie 1920 părăsește această lume, fiind depus în cimitirul particular al familiei Boldea, odihnindu-și trupul la umbra pietrei funerare pe care sunt inscripționate cuvintele „Și-n gând tu tot ce-ți pui e numai vis, / căci Dumnezeu te poartă în voia lui.”

prof. PETRICĂ ZAMELA

MANIFESTAREA CULTURALĂ DEDICATĂ MEMORIEI PROTOPOPULUI ȘI FAMILIEI NOBILIARE BOLDEA

Pentru că aniversările, comemorările sunt momente de comuniune, de binecuvântare și bucurie, de întărire a credinței și a iubirii frățești între oameni, vineri, 30 noiembrie 2007, în localitatea Borlovenii-Vechi din Țara Almăjului (Caraș-Severin) – locul unde istoria noastră sfântă trebuie rostită cu evlavie spre a rodi în faptele noastre, almăjenii, și nu numai ei, au cinstit memoria unui ilustru înaintaș, protopopul militar colonel Pavel Boldea, aducându-și aminte după îndemnul scripturistic de înaintașii care au purtat cu fală și demnitate numele de **român și creștin**, făcând din acestea obiective majore ale vieții lor.

Primirea invitaților a avut loc între orele 10-11 la școala din localitate și s-a făcut de către organizatori. Evenimentul a debutat cu un parastas la Biserica Ortodoxă din localitate, oficiat de către un sobor de preoți almăjeni, în frunte cu Nicolae Pereș, Protopopul zonal. La sfârșitul ceremoniei religioase, preaonoratul protopop Nicolae Pereș a evocat personalitatea protopopului militar Pavel Boldea în fața unei asistențe care a umplut până la refuz biserica, subliniind importanța acestui eveniment pentru viața spirituală și culturală a localității și nu numai a ei.

În acordurile muzicii fanfarei elevilor din Borlovenii-Vechi, condusă de profesorul de religie Zamela Petrică, întreaga asistență, formată din locuitorii satelor Borloveni și Pătaș și din invitați, s-a deplasat la mormântul protopopului, din cimitirul particular al familiei nobiliare Boldea, unde s-a oficiat o slujbă de pomenire de către soborul de preoți format din: protopop Nicolae Pereș, preoții Gheorghe Vlasie, Martin Valușescu, Pavel Iovanescu, Ion

Cherescu, Vasile Grecu, Moise Gherescu și ieromonahul Radu Andrei – starețul mănăstirii Almăj-Putna, după care cei prezenți s-au îndreptat spre casa familiei Boldea, pe frontispiciul căreia a fost montată o placă comemorativă cu următorul conținut: „**În această casă s-a născut și a murit protopopul militar, colonel Pavel Boldea (1861-1920), personalitate de seamă a Văii Almăjului și a Banatului, cu o viață dedicată Bisericii și Neamului.**” Dezvelirea plăcii comemorative a fost făcută de către urmașii protopopului: profesorul Alexandru Nemoianu, economist Otilia Bârsan, avocat Ioan Bârsan și actor Pavel Bârsan. Apoi, prof. Pavel Panduru – directorul Școlii de Arte și Meserii Prigor, a spus că protopopul Pavel Boldea a fost martor și împlinitor al cuvântului lui Dumnezeu în biserica sa, făcând din crezul, viața și iubirea sa o adevărată ofrandă adusă Bisericii noastre strămoșești și tezaurului său, lăsând în urma sa fapte care-i fac numele vrednic de pomenire în istoria națională și a Bisericii. El a fost fiu al Borlovenilor, al Almăjului și al întregii națiuni, urcând pe toate treptele sacerdotale, de la diacon la protopop, prin slujire plină de devoțiune pentru Biserică și neamul românesc. Primarul comunei, Verindeanu Pavel, spune câteva cuvinte despre sat, apoi profesorul de religie Petrică Zamela rostește o admirabilă cuvântare despre viața protopopului Pavel Boldea, subliniind importanța acestui eveniment pentru spiritualitatea și cultura bănățeană și românească. Cu ocazia acestui eveniment, Căminul Cultural din Borlovenii-Vechi a primit numele „**Protopop Colonel Pavel Boldea**”.

Începând cu orele 13 a avut loc la școala din localitate un simpozion în cinstea marelui patriot, preot și dascăl Pavel Boldea, sub conducerea prof. Pavel Panduru, organizatorul manifestării. La simpozion au vorbit: Alexandru Nemoianu, istoric și filosof al culturii, vorbind despre familia protopopului, Otilia Bârsan și ginerele protopopului – avocatul Ioan Bârsan, relatează aspecte din viața familiei, apoi vorbesc despre protopop profesorul poet Nicolae Sârbu, director al Bibliotecii Județene „Paul Iorgovici” din Reșița, scriitorul Nicolae Danci-Petniceanu din Timișoara, prof. Nicolae Andrei din localitatea Bănia, profesorii Gheorghe Rancu și Dănilă Sitariu din Șopotu-Vechi, primarul Iancu Panduru și Vlaicu Costel de la Mehadia. Profesorul-poet Iosif Băcilă a vorbit despre activitatea de cercetător a vieții românilor de peste hotare și de promotor cultural a domnului profesor Alexandru Nemoianu, iar

profesorul Pavel Panduru a citit un material scris de Domnul Prof. Univ. Dr. Artur Silvestri – cea mai puternică voce a românismului azi – despre Alexandru Nemoianu, apoi a relatat câteva aspecte din viața aceluiași om de cultură și mare patriot. Din partea Asociației Române de Patrimoniu de la București, al cărei președinte este Domnul Prof. Univ. Dr. Artur Silvestri, un Mecena al culturii române, mare luptător pentru păstrarea valorilor culturale și intelectuale a românilor, au fost distribuite invitațiilor cărți de mare valoare culturală și ținută intelectuală, 275 de volume din 5 titluri. Întreaga asistență aduce mulțumiri pentru acest dar domnului profesor. Manifestarea a fost colorată de acordurile muzicale ale marilor doinitori Iosif Ciocloada și Iosif Pușchiță. La manifestare au mai participat primarii Verindeanu Pavel din Prigor și Imbrescu Ilie de la Eftimie-Murgu, profesor Zamela Petrică, Mavrea Petru, grefier-șef al judecătoriei Bozovici, profesorii pensionari Nicolae Ioana, Șuveți Petru, Popovici Vasile, Pavel Găină, Micicoi Dănilă – contabil-șef al Centrului Bugetar Bozovici și cadrele didactice din Prigor, Pătaș și Borloveni-Vechi, evocând în acorduri coloristice, semantice și sentimentale personalitatea protopopului și a familiei nobiliare Boldea, cea care a fost un liant spiritual pentru zona Văii Almăjului.

După simpozion, toți cei prezenți au fost invitați să guste din mâncărurile tradiționale de post, special pregătite pentru acest eveniment, savurându-le pe fundalul sonor al muzicii fanfarei din Borloveni, taraful Școlii de Arte și Meserii Prigor și a doinelor cântate de Iosif Ciocloada și Iosif Pușchiță.

La reușita manifestării și-au adus din plin contribuția tinerele cadre didactice ale școlilor din comuna Prigor și familia sponsorului Imbrescu Mihai.

Ziua de 30 noiembrie 2007 a reprezentat o zi aparte în conștiința tuturor românilor almăjeni, plămădiți din același lut nobil, dar înțesat cu lacrimi, dor și cântec bănățean, când **toți au fost gătiți de sărbătoare, parcă mai mult ca niciodată, deoarece sărbătoreau așa cum numai în Banat se sărbătorește, cu fală și cu „geală”, pe cel care a stat pentru ei la temelia unor idealuri de veacuri, pe cel ce a simțit cu adevărat românesc făcând ca inimile borlovenilor, almăjenilor și bănățenilor să fie acoperite de „roșu, galben și albastru”, mai ales că evenimentul se desfășura în preajma zilei de 1 decembrie, zi în care în urmă cu peste 80 de ani acest vis deve-**

nea realitate, la temelia căruia au stat moșii și strămoșii noștri, printre care se numără și cei din stirpea nobiliară a Boldeștilor, lăsând de multe ori la o parte grijile lor pentru ca nouă să ne fie bine astăzi-atât cât ne poate fi de bine.

Pentru tot ceea ce a făcut Familia Boldea, și mai ales protopopul Pavel Boldea, ca multe visuri să devină realități, noi ne-am simțit datorii a le mulțumi în umilul, dar înălțătorul nostru mod, făcând din această zi o sărbătoare și îndatorându-ne a le urma calea începută și a le face mereu proaspătă memoria urmașilor noștri.

Prof. PAVEL PANDURU

UN OM DE O BUNĂTATE FĂRĂ SEAMĂN. CÂTEVA REPERE BIOGRAFICE

Pavel Boldea, mai târziu protopopul Pavel Boldea, a fost fiul cel mare a învățătorului Pavel Boldea (1841–1914) și a soției sale Maria, născută Popăști din Bozovici. Pavel Boldea, tatăl, avea cinci copii: Pavel, viitorul prelat militar, Călina (Căla), măritată cu Iosif Buracu din Prigor, mama preotului iconom-stavrofor, colonel Coriolan Buracu; Grigorie (1871–1932), ofițer în armata chesarcraiasă ajuns apoi colonel în Armata română; Măriuța (1879–1959), căsătorită cu protopopul militar Iosif Serafim; (fiica lor, Silvia s-a căsătorit cu ofițerul Traian Popa din Sibiu care în anul 1918 a avut un rol decisiv alături de Dr. Iuliu Maniu în păstrarea ordinii în Viena amenințată de comuniști) și Vasile Remus, căsătorit cu o fată din familia Becia din Pătaș, ajuns învățător în Borloveni. Învățătorul Pavel Boldea are o preocupare de excepție pentru toți copiii în ceea ce privește educația lor, crescuți în spiritul cinstei și omeniei, a dragostei față de țară și neam, față de biserica strămoșească, o instituție căreia familia Boldea îi acordă cea mai mare cinste. Fetele învățătorului Pavel Boldea s-au căsătorit bine și au constituit ramuri satelite ale casei Boldea în Prigor, Rudăria, Pătaș dar mai ales în afara Almăjului. Se pare că cea mai mare bucurie i-a produs-o fiul cel mare Pavel Boldea care ține sus stindardul familiei Boldea și căruia i se atribuie deschiderea unei noi pagini în istoria casei Boldea. În casa Boldea existau mai

multe portrete excelente, unul în ulei, mare, precum și mai multe fotografii făcute prin anii 1880 la Budapesta. Tabloul îl reprezintă ca o figură distinsă, subțire și sigură de sine. Nevasta lui apare îmbrăcată țărănește, în costum național, iar el e în redingotă și ține în mână un baston cu mâner argintat.

Tânărul Pavel Boldea a urmat școala primară în Borloveni unde ascultă pe lângă limba română și limba germană care i-a fost de mare folos în carieră având în vedere că învăța în perioada graniței militare. Este trimis apoi la școala germană din Bozovici (înființată special pentru copiii grănicerilor), gimnaziul superior din Biserica Albă (aici obligatoriu trebuia să învețe limba maghiară și limba sârbă). Își încheie studiile în anul 1883 la Seminarul Teologic din Caransebeș, după care se căsătorește cu Silvia (fiica învățătorului Nicolae Iovănescu din Marga) și e hirotonit ca preot pe seama parohiei Borloveni. Este primit cu multă căldură de săteni; se remarcă prin obținerea unor frumoase realizări pe seama parohiei din Borloveni prefigurându-i familiei Boldea un viitor fericit în ceea ce privește activitatea casei Boldea pentru comunitatea sătească și nu numai.

După nașterea lui Romulus, preoteasa Silvia moare de tuberculoză și este înmormântată spre odihna veșnică la Marga. Acest eveniment neașteptat schimbă radical viața lui Pavel Boldea. Încă din timpul vieții preotesei Silvia, soțul ei, Pavel, intră în atenția celor care conduceau zona, mai ales a generalului Traian Doda. La îndemnul acestuia și cu sprijinul acordat, Pavel Boldea se angajează ca și capelan rezervist în armatele chesaro-crăiești și, imediat după moartea soției Silvia, trece în cadrele active ale capelanilor militari deschizând drumul unei strălucite cariere fiind mereu exemplu descendenților casei Boldea. În 1888 este numit capelan al cercului militar Budapesta unde rămâne până în anul 1897. Se remarcă printr-o conduită remarcabilă în îndeplinirea sarcinilor militare ocupându-se în paralel de promovarea intereselor românești. Se implică atât ca prieten cât și consilier al lui Emanoil Gojdu considerat pionul închegării societății civile transilvane care va face posibilă integrarea lentă a spațiului transilvan în trupul României Mari din anul 1918.

Se implică activ la propășirea acțiunilor românești din Budapesta, a predat religia pentru copiii români din oraș fără a fi retribuit. I se recunosc meritele atât pe tărâm militar cât și social motiv pentru care este chemat la Viena și avansat. Aici

se remarcă prin aceeași conștiințiozitate fără cusur în îndeplinirea sarcinilor încât a avut onoarea de a fi dus cu „*careta imperială*” să servească slujba de înmormântare a celor asasinați din familia regală sârbească Obrenovici și să stea în preajma unor personalități capabile să ajute cauza românească. În toată această perioadă de stat la Viena predă dezinteresat în școlile românești de aici și sprijină activitățile Societății România Jună din Viena (în care activaseră la vremea lor Eminescu și Slavici și atâția alții) devenind membru de onoare și apoi conducător al ei. Prin strădania lui Pavel Boldea s-a întemeiat Capela Română Ortodoxă din Viena care va deveni reperul societății românești din capitala Imperiului. Primește, ca o recunoaștere a meritelor sale, în anul 1903, prin Decret regal special semnat de Carol I, Ordinul „Steaua României” clasa I pentru care – pentru a putea fi purtat – primește derogare specială de la Împăratul Franz Iosef. Este ulterior avansat la gradul de maior și, la cerere, este transferat la Sibiu, inima românimii transilvănene, unde rămâne până în anul 1914, la declanșarea războiului. Acum este din nou mutat, la cerere, la Leibach, unde este și avansat la gradul de colonel – cel mai mare grad la care putea ajunge un capelan. Este decorat cu Ordinul Francisc Iosef I în rang de Cavaler, pe lângă alte multe decorații înalte. Prestigiul calităților sale atinge apogeul când este numit șeful elementului militar ortodox din monarhia austro-ungară de la grupul de armată „*Boroevici*”, care opera în războiul cu Italia.

Pavel Boldea, un om de o bunătate fără seamăn, are grijă de frații și nepoții lui pe care îi ajută să apuce câte o carieră în viață. Aceeași grijă o are și pentru fiul său Romulus pe care l-a purtat în școli de elită și căruia i-a asigurat un trai egal cu al celor din nobilimea imperială. Pe tot timpul absenței lui Pavel Boldea din satul natal acesta ține o strânsă legătură cu membri familiei pe care îi ajută să întrețină casa cu cele mai riguroase reguli. Se întoarce în Borloveni, ca pensionar, în anul 1918 și trăiește în casa natală poate cele mai fericite clipe din viața sa până la sfârșitul zilelor. Aici a fost înconjurat cu dragoste de nora sa Otilia Boldea împreună cu nepoata, Victoria, pe care o ridica adesea în brațe „*s-o vadă taica pe ea preoteasă*”. Preotul Coriolan Buracu însemna în notele sale zilnice „*În 1 Decembrie 1920 a încetat din viață marele meu binefăcător, unchiul Pavel Boldea, în etate de 59 ani la Borloveni. A fost găsit dimineața mort în pat cu figura zâmbitoare și liniștită. La înmormântare au fost nouă preoți*”

și o mare mulțime adunată de prin satele Almăjului“. Mormântul este în cimitirul Casei Boldea.

Învățător GHEORGHE RANCU

FILE DIN ISTORIA „ȚĂRII ALMĂJULUI“, IERI ȘI, MAI ALES, AZI

Am deosebita onoare de a participa la comemorarea Protopopului col. Pavel Boldea, o personalitate marcantă a „Țării Almăjului“, și sunt mândru că a văzut lumina zilei în comuna noastră la 6 noiembrie 1862, în satul Borlovenii Vechi.

Dacă răsfoim paginile de istorie ale „Țării Almăjului“, vom vedea că această minunată depresiune intramontană din inima Banatului a dat națiunii române marii personalități care trebuie reamintite ori de câte ori avem ocazia tinerei generații. Pe lângă acest mare borlovan, comuna Prigor a dat poporului român mai mulți oameni „ge fală“ cum spunem noi almăjani, nu pot să nu îl amintesc pe nepotul lui Pavel Boldea și anume preotul Coriolan I. Buracu, care va deveni o personalitate „sacră“ a Prigorului și nu doar. Voi lăsa profesorii de istorie care știu cel mai bine să ne prezinte personalitățile din satele almăjene, sunt convins că și astăzi se nasc aici oamenii importanți de care istoria va vorbi mai târziu. La propunerea domnului Director Pavel Panduru și la inițierea mea, Consiliul Local a aprobat ca din aceste zile căminul cultural din Borlovenii Vechi să poarte numele Protopopului col. Pavel Boldea. Dacă oamenii de istorie studiază trecutul, eu, cu permisiunea dumneavoastră, vreau să vă prezint pe scurt comuna noastră.

Dacă vrei să pătrunzi pe la răsărit în Valea Almăjului, prima comună cu care intri în contact este Prigorul, care are în componență cinci localități: Prigor, Pătaș, Borlovenii Vechi, Borlovenii Noi și Putna, cu o populație de aproximativ 3.000 locuitori, iar un teritoriu administrativ cu o suprafață de aproximativ 30 100 hectare. În ultimii ani s-au realizat unele progrese în mai multe sectoare. Infrastructura comunei Prigor s-a modernizat în mod vizibil prin asfaltarea drumurilor care fac legătura cu celelalte sate cum ar fi Borlovenii Vechi – Prigor și Prigor – Putna încă în lucru

și asfaltarea altor străzi lăturalnice din satele comunei, care au fost incluse într-un program S.A.P.A.R.D.; nu putem uita și că trei sate beneficiază de apă curentă (și anume Prigor Borlovenii Vechi și Pătaș) și, de asemenea, modernizarea căminelor culturale din toate satele și a instituțiilor de învățământ ca și construirea unei noi grădinițe la Prigor. Avem depuse proiecte care duc la modernizarea comunei noastre, cum ar fi proiectul de canalizare a localității Prigor – la care așteptăm „să se dea drumul la finanțare“ – precum și canalizarea celor două sate de pe Nera iar în ceea ce privește cel mai nou sat, se pare că va beneficia și el de apă curentă și canalizare. Sper că alături de consătenii mei vom finaliza lucrările începute și vom demara proiectele care vor da posibilitatea comunei noastre să intre în primul eșalon al satelor europene.

PAVEL VERINDEANU, primar comuna Prigor

BORLOVENII-VECHI – UN NUME DE EROI ÎNSTELAȚI

Mulțumesc organizatorilor pentru invitația de-a participa la venerarea părintelui protopop Pavel Boldea, mulțumesc în special domnului profesor Pavel Panduru, cu care m-am cunoscut în vara ce a trecut, cu prilejul manifestărilor culturale de la Mehadia. Sunt bucuros că am participat la aceste manifestări, aici, la Borlovenii-Vechi, unde bucuria s-a încununat cu o altă bucurie, aceea de a-l cunoaște personal pe strănepotul Marelui Preot Pavel Boldea, pe dl. profesor Alexandru Nemoianu, un cărturar însemnat al românității de pretutindeni cu care am convorbit până acum doar prin telefon. Dorim să păstrăm o relație permanentă spirituală, dorind să-l avem oaspete la viitoarele manifestări de la Mehadia, în premieră la „Simpozionul Cetății“, cu istorici, cu oameni de înaltă spiritualitate.

În ceea ce mă privește, am manifestat un cult aparte pentru înaintașii evenimentelor culturale, asemenea înaintași pentru noi fiind generalul Nicolae Cena și protopopul Iosif Coriolan Buracu pe care i-am venerat în vara trecută în ziarul local „Vestea“, prin editarea unei cărți și prin aplicarea unor plăci comemorative, așa

cum și dumneavoastră, almăjenii, l-ați venerat pe Marele Preot aici, la el acasă, printr-o placă comemorativă.

Actul dumneavoastră este un act de cultură **pro memoria** și acest act este o pildă de urmat pentru primarii, preoții și dascălii din întregul Banat, tărâm ancestral însemnat și înstelat cu nume de eroi. Montăm plăci comemorative înaintașilor români pentru a avea unde să ne întoarcem atât noi cât și urmașii noștri. La rădăcinile neamului se află osânda și mustul care fierbe întru tradiția românească.

Borlovenii-Vechi, 30.11.2007

IANCU PANDURU, primar de Mehadia

DIN STEJAR, STEJAR RĂSARE

Părintele Protopop Pavel Boldea (1861-1920) a studiat primele clase primare în satul natal, cu tatăl său, apoi a urmat Școala „trivială”, Școala germană din Borloveni, metropola Țării Almăjului, instituție școlară cu tradiție, fondată în 1777 (a doua în Banatul istoric, după Școala trivială din Mehadia anului 1774). Ne găsim în Veacul Luminii, cu irizări spirituale, iluministe, benefice, venite de la Curtea Imperială vieneză, fapt cultural cunoscut și receptat de luminatul dascăl și părinte Pavel Boldea.

După trei ani de germanistică, tânărul Pavel Boldea frecvențează Școala Civilă din Oravița, de aici trece la Gimnaziul Superior din Biserica Albă, ca, în final, sfătuit de tatăl său, urmează și absolvă în chip strălucit Institutul Teologic-Pedagogic din Caransebeș, institut supranumit „*Cuib de vulturi*”, locaș de învățământ românesc binecuvântat, unde creșteau și se formau luminătorii satelor bănățene, candelile pe cărările devenirii conștiinței de neam și limbă întru reîntregirea pământului românesc.

După absolvirea institutului, Pavel Boldea se căsătorește cu Silvia Ivănescu, fiica preotului Gheorghe Ivănescu din Marga, a fost hirotonit și numit preot în Borlovenii-Vechi, anul 1883.

La 1 septembrie 1884, i se naște unicul fiu, Romulus, bucuria vieții și lumina sufletului său; n-a mai avut șansa altor copii deoarece preoteasa Silvia, în plină tinerețe, în anul 1887, a trecut la cele veșnice, răpusă de-o boală necruțătoare în acea vreme.

Anul 1888 marchează destinul tânărului preot Pavel Boldea. Este propus – și susținut – ca preot militar în parohia românească din Budapesta, propus, susținut și încurajat de către generalul în retragere Traian Doda, președintele fondator al *Comunității de Avere* din Caransebeș. Este imperios necesar să facem o digresiune cu privire la această intervenție din partea generalului Traian Doda, personalitate marcantă a spiritualității românești, din Banatul istoric.

Cu un an mai devreme, respectiv în anul 1887, generalul Traian Doda, în plină sesiune parlamentară budapestană, în calitate de deputat al Cercului electoral Severin, a prezentat președintelui maghiar al Dietei un memoriu-protest prin care declara că se retrage de la lucrările parlamentului, fără a renunța la mandatul de deputat, pe considerentul că românii, pe care-i reprezintă în parlament, nu se bucură de drepturi politice și civile, așa cum se bucură maghiarii, sașii și secuii. Președintele maghiar al Dietei s-a simțit ofensat iar pe general l-a considerat un agitator împotriva statului maghiar; Traian Doda a fost dat în judecată, amendat și condamnat de Tribunalul din Arad la 2 ani închisoare.

Cu atitudinea națională a generalului Traian Doda s-a solidarizat scriitorul Ioan Slavici, care a publicat un articol în „Tribuna” de la Sibiu. Pentru aceeași motivație de substanță națională și răzvrătire împotriva statului maghiar, scriitorul Ioan Slavici a fost judecat, amendat și el și condamnat la un an închisoare pe care l-a executat în închisoarea de la Vaț, un orasel pe malul stâng al Dunării, pe aproape de Budapesta (generalul Traian Doda n-a făcut pușcărie, fusese grațiat de împăratul de la Viena).

Generalul Traian Doda a fost și a rămas un naționalist român luminat, unul care milita pentru reîntregirea neamului românesc, un adept al sloganului lansat de Ioan Slavici prin „Tribuna” de la Sibiu, în martie 1884, în primul număr al publicației al cărei director era: „*Soarele pentru români de la București răsare*”. La Budapesta exista o puternică mișcare românească, o colonie a românilor constituită din: bănațeni, ardeleni, regățeni, bucovineni și basarabeni, puterea economică deținând-o aromânii (negustori, angroșiști, comercianți, cu ateliere de manufactură etc.). În această colonie trebuia să fie un păstor de suflete românești, unul care să le păstreze conștiința nealterată, conștiința de neam, să le îndrume pașii întru unitate de spirit și faptă românească.

Acest păstor de suflete fusese desemnat și ales în persoana preotului Pavel Boldea, în care generalul Traian Doda investise înțelegerea sa încredere. Desigur că generalul, cu obârșia în Prilipeț, pe aproape de Borloveni-Vechi, îl știuse pe preotul Boldea încă de pe băncile Institutului Teologic din Caransebeș; apoi Traian Doda se știa tot așa de bine cu bătrânul dascăl Pavel Boldea. Pe câteștrei îi legau sentimentele patriotice de almăjeni, dar îi lega mai presus sentimentul național, conștiința de buni români, de militanți pentru ideea națională.

Și preotul Pavel Boldea fusese la înălțimea așteptărilor generalului Traian Doda; el fusese primul preot militar, dar și primul preot în parohia românească din Budapesta, cum fusese cu un veac în urmă Constantin Diaconovici Loga, primul cantor în Biserica Ortodoxă Română din Budapesta și întâiul învățător român, care a introdus limba română în parohia și colonia românească budapestană.

Ca să-și îndeplinească misia cu care fusese trimis la Budapesta, lui Pavel Boldea nu i-a fost ușor, dimpotrivă, a dat piept cu fel de fel de greutăți, stavile puse în calea sa de către autoritatea maghiară într-o vreme când ungurii își propuseseră, între altele, să maghiarizeze tot ce era sfânt și românesc. Pentru aceasta, Dieta de la Budapesta prepara și cocea în umbră o lege de maghiarizare forțată, una a Contelui Adalbert Appony, ce va ieși la lumină la începutul veacului următor (1907).

Preotul militar Pavel Boldea a fost paroh și profesor de religie în câteva unități școlare – și asta până în anul 1897, când din anumite raționamente naționale și-a aranjat mutarea în colonia românească din Viena, pentru a fi mai aproape de Cancelaria Coroanei, în ideea de-a fi util cauzei românilor căci în această cancelarie se emiteau acte ce puteau să ocrotească, să protejeze neamul românesc din Banatul istoric; el știa că, odinioară, Banatul fusese dominion al Coroanei, protejat de influențele nefaste de la Budapesta. Preotul și profesorul Pavel Boldea atât la Budapesta cât și la Viena, a creat „viața românească” din punct de vedere spiritual, a catalizat și unit sufletele românilor întru ideea națională; în colonia românească de la Budapesta și în colonia românească de la Viena plutea duhul cucernic, reverbera glasul Marelui Preot pentru conservarea ființei neamului românesc.

Între anii 1908-1914, Pavel Boldea a fost protopop militar, cu gradul de maior, în garnizoana Sibiu, iar între anii 1914-1918,

în vremea Primului Război Mondial, a funcționat ca șef al clerului militar de la Comandamentul trupelor de pe frontul italian, cu sediul în orașul Laibach-Ljubljana, din fosta Jugoslavie.

Militant pentru reîntregirea neamului românesc, Pavel Boldea a fost și pe frontul italian; o dovadă o constituie dezertarea în corpore a soldaților români din Regimentul 43 Infanterie la italieni, constituirea unei „Legiune române” (Legiunea românilor) în Italia, care va lupta pentru unitatea statului român, legiune din care a făcut parte și medicul Ioan Țeicu, din Ilidia, cunoștință a familiei Boldea din Borloveni-Vechi, prieten cu Romulus Boldea. După Unire, preotul militar Pavel Boldea s-a pensionat și s-a retras în satul natal, unde la 1 decembrie 1920 a trecut la cele veșnice.

Închei acest medalion rememorând imaginea apostolică a lui Romulus Boldea, odrasla Marelui Preot. A urmat studii militare, ajungând locotenent-colonel în armata imperială, apoi colonel în armata română, a fost prefect de Severin și deputat în Parlamentul României Mari, membru fondator al Partidului Național Creștin, partid constituit din fuzionarea Partidului Agrar al lui Octavian Goga și a Ligii Apărării Național-Creștine a profesorului A.C. Cuza.

În 1940, colonelul Romulus Boldea fusese ales președintele Ligii Antirevizioniste din Județul Severin și a militat pentru respectarea celor stabilite prin Tratatul de la Trianon, din 4 iunie 1920. Revizioniștii maghiari de atunci, ca și astăzi, nu au fost și nu sunt de acord cu aceste prevederi, ei visează o nouă răpire a Ardealului de Nord, în care scop bat pe la porțile Occidentului. Revizioniștii maghiari interni și externi din nou fac ceea ce au făcut în perioada interbelică, între altele promovează ideea autonomiei unor județe din Ardeal, că de la autonomie la ruperea Ardealului de la patria mamă nu-i decât un pas.

Astăzi, mai mult decât oricând, e nevoie stringentă de un *nou Colonel Romulus Boldea, în contextul apărării și ocrotirii pământului românesc*, udat cu lacrimile strămoșilor noștri. Iar între strămoși zăresc, prin ceața diafană, siluetele apostolice ale celor doi Boldea, tatăl și fiul, și animat de cele văzute grăiesc metaforic: „Din stejar, stejar răsare”; și aceasta se întâmplă adesea în Țara Almăjului.

Mehadia, 1 noiembrie 2007

NICOLAE DANCUI PETNICEANU

BISERICA DIN BORLOVENII-VECHI

Există mărturii ale creației spirituale și materiale care înving și biruiesc veacurile. Oamenii trăiesc o vreme, câțiva zeci de ani, dar mintea și mâinile lor dau seama și sfințesc locurile și timpurile prin ceea ce lasă nepieritor urmașilor. Cei vechi au avut întotdeauna sufletul înălțat spre acest gând, gând din care s-a născut și Biserica Ortodoxă din Borlovenii-Vechi, leagănul și vatra sufletului nostru, însemnul nostru în lume, dar și întoarcerea noastră veșnică în lume și din lume. Prima biserică a fost construită, conform tradiției, pe vechea vatră a satului, Scorțari-Leu, dar a fost arsă de turci la o incursiune a lor în Valea Almăjului. După 1751, se construiește în Borloveni o biserică din bârne de lemn și acoperită cu șindrilă, care se găsea așezată pe locul curții casei Solomiei Copie, la nr. 67, azi curtea casei lui Borchescu Pavel de la nr. 192. Tot conform tradiției, primul preot care a slujit la Biserica din Borloveni a fost Trăilă Moti, un fecior frumos, cu un glas deosebit. Trăilă Moti administrează Biserica până în anul 1775 când îl găsim ca preot la Putna. Următorii preoți care slujesc Biserica sunt Petru Stanislav Popovici din Rudăria, în jurul anului 1775, și Constantin Giurginca din Petnic în jurul anului 1778. Biserica a fost mijlocul cel mai eficient – și la început singurul – de a transmite poporului diferite ordine și comunicări de la conducători. Amintim câteva din circularele care au fost afișate spre comunicare pe ușa bisericii din Borloveni:

1. Executarea regelui Franței, Ludovic al XVI-lea și a reginei Maria Antoaneta (circulara transmisă de la Varseti la 1 IX 1793).

2. De la Protopopiatul Mehadiei – Toate pânzele subțiri scamate să fie adunate și să fie predate la companii pe bază de dovadă pentru soldații răniți din spitalul din Timișoara. (25 IV 1809).

3. Nicolae Stoica de Hațeg – atenționează locuitorii Văii Almăjului asupra pericolului de ciumă (circulara nr. 5 din 1814).

În anul 1789 vine la Borloveni preotul Ilie Miulescu, din Domașnea, care slujește Biserica între anii 1789-1821, locuind în casa cu numărul 102.

În toamna anului 1800 cu binecuvântarea episcopului Iosif Sacabent; mormaitorul, Lorent Sevald de la Orșova, începe construirea bisericii primind suma de 1120 de florini banca, anticipat pentru construcția bisericii. La Biserica s-a lucrat – după

o însemnare – 18 ani, iar după protocolul de casă 17 ani (1807-1824). La construcția Bisericii un ajutor deosebit l-a dat și locotenentul Moise Guran din regimentul confinar româno-bănățean, detașat la cazarma din Borlovenii-Vechi, unde în 1824 se naște fiul său, Alexandru Guran, viitorul general. Construcția Bisericii se termină în anul 1824 și este sfințită la 28 iulie 1824 de protopopul Nicolae Stoica da Hațeg. Biserica are o formă dreptunghiulară, fiind construită în stil baroc-vinez din piatră de carieră și cărămidă arsă. Grosimea zidului este de 1,30 m, altarul are o lungime de 3,50 m și este despărțit de naos printr-un iconostas de zid gros de 0,50 m, naosul are o lungime de 10,60 m și este despărțit de pronaos printr-un zid de 0,30 m și înalt de 1 m, pronaosul are o lungime de 4,90 m. Deasupra lui se înalță turnul clopotniței care se sprijină în pronaos pe 2 stâlpi prismatici. Turnul este o prismă patrulateră, la bază cu latura interioară de 2,10 m și grosimea zidului de 0,70 m. Scheletul acoperișului bisericii e din lemn, acoperișul e din țiglă în doua ape. Curtea bisericii are 840 mp, iar suprafața clădită a bisericii, măsurată la temelie are 240 m. Biserica are hramul Adormirii Sf. Apostol și Evanghelist Ioan. La sfințirea bisericii participă și preotul lăncu Pistrilă din Sopotul Vechi, care păstorește biserica până la anul 1878. Biserica s-a pictat în anul 1847 de cel mai renumit pictor de biserici din acea vreme, Dimitrie Turcu, cu prețul de 300 fl. banca, din care se păstrează numai câteva icoane, deoarece cupola a fost dărâmată în anul 1928, pereții au fost văruiți, iconostasul fiind pictat din nou. În anul 1870, biserica se renovează și se pictează de pictorul orăvițean Nicolae Hasca cu prețul de 220 fl. banca. Clopotele au fost donate de familia Boldea, care de-a lungul istoriei a ajutat de nenumărate ori biserica din Borloveni, cu bani, cărți și pământ. Din 1879 și până în 1883 administrează biserica preotul Petru Popovici, născut în Rudăria. Începând cu 1883 păstorește parohia din Borloveni, preotul Pavel Boldea, fiu al satului, născut în 1861, fiul învățătorului Pavel Boldea și a Mariei.

Pavel Boldea, preotul, este cel mai mare dintre frați, căsătorit cu Silvia Iovănescu, din Marga. Pavel Boldea, un muntean tare ca piatra, înalt, blond, cu ochi albaștri, așa cum îl descrie istoricul și scriitorul Alexandru Nemoianu, se dedică cu toate puterile sale parohiei din sat. A instruit feciorii și fetele în cântare bisericească, înființând un cor. Prin cuvântările potrivite și sfa-

turi binevoitoare a căutat să întărească religia și moralitatea în popor. Averele bisericești au sporit-o în decurs de 5 ani, cât a stat în fruntea parohiei, de la 200 fl. la 5500 fl. și de la 80 de acoave de răchie la 300 acoave, a înființat o magazie cu cucuruz, grâu, secară și fasole unde enoriașii se puteau împrumuta, atunci când aveau nevoie.

În anul 1888 preotul Pavel Boldea pleacă din sat dar, cu sufletul mereu aproape de oamenii din sat, cu gândul la locurile natale, se înrolează în corpul canonicilor din armata imperială austriacă. Datorită inteligenței sale și perseverenței în muncă ajunge protopop militar în grad de colonel, șeful preoților militari români din întreaga armată imperială. După plecarea preotului Pavel Boldea, la parohia din Borloveni vine preot Vasile Popovici din Pataș. Urmează la parohia din Borloveni preotul David Popovici, născut la Ilidia, până în anul 1907, când vine la parohia din Borloveni preotul Iosif Serafin, născut în Pataș la 1871, căsătorit cu Mariuța, fiica învățătorului Pavel Boldea.

În anul 1900 părăsește Borloveniul și se înrolează ca preot militar în armata chezarocrăiască și urcă în rang până la protopop militar, în grad de colonel. Localitatea Borloveni – prin enoriașii săi – se mândrește cu faptul că la biserica lor din sat au slujit ca preoți doi fii ai Văii Almăjului care au făcut cariere și au ajuns până în cele mai înalte funcții în ierarhia militară preoțească.

În anul 1900 vine ca preot în sat un alt fiu al satului, un om cu o deosebită cultură și iubitor de neam, Timotei Borchescu, fiul prim al codreanului Ioan Borchescu și a Mariei, născută Gacila. Preotul Borchescu Timotei, în timpul funcționării sale ca paroh construiește pe banii săi – cu ajutorul enoriașilor – casa parohială, pe care mai târziu o donează Bisericii; se stinge din viață în vara anului 1943.

La 1942, preot la Borloveni vine Alimpe Aldescu, născut la 21 octombrie 1909, fiul lui Păun și Mariei Aldescu din Bozovici. Preotul Aldescu a fost un om blând, harnic și bun gospodar atât acasă cât și la parohie. La venirea comuniștilor la putere, împreună cu alți preoți, învățători și profesori înființează un grup anti-comunist din 120 de persoane, cu sediul în Oravița. Din acest grup făcea parte și prof. Ilie Rusmir din Borloveni. Păstorește parohia până în anul 1976, când este pensionat.

Din acest an și până în prezent, parohia Borloveni este păstorită de preotul Gheorghe Vlase din Topleț. Biserica a fost sfințită

din nou de Î.P.S. Mitropolit Vasile la 6 octombrie 1957. În anul 1962 se face o nouă reparație a bisericii de către meșterii Dobroica Mihai și Toma Budescu, când au fost scoase de sub var 4 icoane pictate de Dimitrie Turcu pe pereții laterali. În 1962 se strică gardul de piatră și se construiește altul din ciment, pe care se fixează un gard de fier. Zidul este făcut de regretatul meșter zidar Mengu Mircea din Borloveni, iar gardul de fier este opera meșterului Sitaru Luca din Prigor. Lucrarea a costat 20000 lei, bani adunați de la săteni, prin grija preotului Gheorghe Vlase. Cu ajutorul unei echipe de meșteri din Rudăria se începe repararea și pictarea bisericii de către pictorul Dumitru Valeriu din Lăpușnicul Mare care încă este în lucrare.

În istoria îndelungată a bisericii, cele mai multe cărți necesare bisericii au fost donate de Nicolae Stoica de Hațeg, Coriolan Buracu și familia Boldea.

PAVEL GÂRJOABĂ

CEL CE NE SPUNE CĂ NICIUNDE NU-I MAI FRUMOS ȘI MAI BINE CA LA „ACASA” TA

Însemnări despre profesorul, cercetătorul, despre prietenul și almăjanul de omenie Alexandru Nemoianu

Alexandru Nemoianu trăiește în alte zări, dar sufletul i-a rămas aici, „La poale de Semenici”, pe dealurile Pătașului și ale Borlovenilor, din străvechiul areal al Banatului de sud. Din când în când, din scrisori, telefonic și mesaje pe Internet ne transmite salutări, urări de bine și doriri de viață lungă, încurajându-ne cu iubire în ceea ce facem și ceea ce gândim. Colaborează la diverse publicații din țară și străinătate, fiind preocupat (chiar financiar) de destinele revistei „Almăjana”, publicație culturală editată de cercul literar artistic al liceului teoretic „Eftimie Murgu” și centrul zonal de învățământ Bozovici, iar atunci când o primește, este emoționat până peste, poate și dincolo de aceste nemargini ale sufletului său neviduit. Tipărește cărți din care aflăm dragostea-i statornică pentru locurile în care a copilărit, pentru străbunii care

i-au luminat drumurile vieții, reflecțiile-i pertinente despre istoria, folclorul și tradițiile Văii Almăjului. Prețuiește oamenii de aici, cu preocupările, cu simțirea și firea lor, cu felul simplu de a trăi cu smerenie și fală, respect și demnitate, credință în Dumnezeu. Sfătuiește pe cei tineri să muncească în gospodăriile din satele lor: cosind, arând, semănând și apoi culegând roadele câmpului, alteleori vorbind și lumii prin telefoanele și computerele moderne ori făcând parte din ansamblurile artistice ale școlilor almăjene, ale căminelor culturale, din formațiile muzicale ale bisericilor comunitare unde să se apropie de spiritul și morala creștină. Călătorește în lumea întregă și (re)venit în Almăj ne convinge de părerea că niciunde nu-i mai frumos și mai bine ca la „acasa” ta și a Dumisale, ca la „acasa” din Valea Miracolelor. Și dacă despre Dumneata și despre opera Domniei tale, prietene al inimii mele și prietene al almăjenilor, se comentează la Radio și Televiziune, scriu ziarele și revistele Carașului, cele din București și de peste hotare, înseamnă că trebuie să te bucuri, să-ți mărturisești sie-ți că n-ai trăit degeaba...

Așa cum, dealtfel, se și bucură astăzi – la această sărbătoare de strădalnică pomenire și proslăvire a înaintașilor – Alexandru Nemoianu, înconjurat fiind de cei apropiați, de prieteni și de cei împovărați de mirajul cuvântului românesc. Închei, împresurându-l (în sincera-mi ispită pătimașă) cu câteva versuri din cartea „Drumul unei sărbători”, apărută la editura TIM Reșița, carte lansată nu demult la Reșița și Timișoara:

Poem din Valea Miracolelor

(Bigăr – Paralela 45) lui Alexandru Nemoianu

«În Valea aceasta a râurilor, / a pietrelor, / a morilor / și a florilor – / pasărea cu aripi de lună / adună / potecile dinspre Fântâna cu Leacu, / dinspre Dragomireana și dinspre buna-bună! / În Valea aceasta a dorurilor, / a curcubeielor și a ciutelor / cu ochii blânzi și peste fire de umezi, / grâul se pârguie, fără vârstă, / cântând / „Sfinte Dumnezeule”, „Doina Gosnei”, / „Fire-trandafire” — / „Sânziana e mireasă / și Cuvântul mire”! / În Valea aceasta a iorgovanilor, / coborători din zei, / împătimiti ca zeii, / Pan, Glad, Ioan Sârbu, Murgu și Doda / s-au altoit frasini, fagi, ulmi, / mesteceni și goruni, / livezi cu cireși, meri, peri, pruni, / purtând pe umeri mănăstiri, biserici, / nunți, nedei, botezuri

și alte minuni! / În Valea aceasta a Miracolelor, / numele poetului / e mai adevărat decât frunza / și, tot mai firesc, nesfârșit de albastru, / tăria lui ține cerul aproape – / ca o poveste, / ca o călătorie, / cu cât s-au înmiresmat tufele de sângeri: / a fost, este, va să fie!

Borloveni, toamna 2007

IOSIF BĂCILĂ

SENIORUL

„Sat din margine de codru / Răsfirat sfios în vale / și se-adună azi copiii Risipiți în lumea mare. / Toți cu inima deschisă / Lăsând griji – lăsând amar / Se întorc în Borloveniul / Îmbrăcat aniversar.” Se întorc, pentru că toți împreună dorim să dăm glas unui sentiment uman înălțător, sentimentul recunoștinței și al prețuirii față de înaintași.

Poate de undeva, de pe un cleanț de munte, duhul colonelului protopop *Pavel Boldea* veghează asupra noastră, bucurându-se că noi, cei de astăzi, îi acordăm prețuirea cuvenită. Fiu de grănicer – ajuns prin strădanie și inteligență acolo unde doar gândul poate să ajungă, SENIORUL familiei Boldea, cavalier al ordinului Franz Iosef, este unul dintre stâlpii pe care se sprijină românismul și identitatea noastră.

Dumnezeu i-a îngăduit să trăiască și să vadă înfăptuită doar România Mare. Cu siguranță că SENIORUL nu putea să își închipuie ce vremuri se vor abate peste vreo 25 de ani asupra familiei sale. Cine își putea închipui că fiul său – Romulus Boldea, ajuns prefect al județului Severin și apoi președinte al Comunității de Avere – va suferi, împreună cu familia, prigoana unui regim adus și instaurat de ocupația sovietică.

Dacă suntem astăzi aici, suntem și pentru a arăta că prestigiul familiei Boldea nu a putut fi șters cu buretele istoriei înmuiat în cerneala roșie a comunismului. Suntem mărunțiți neînsemnați pentru alții, dar o spunem cât putem de tare că nu admitem ca cineva să ne nesocotească identitatea și sufletul de român.

Prea mult și-au bătut alții joc de noi spunându-ne cine suntem, ce suntem și mai ales ce trebuie să facem. Mă doare că

sunt nevoit să o spun, dar o fac cu inima înghețată de perspectivele unui viitor nebulos: „Spre răsărit cu ochii-n lacrimi / Am stat un timp îngenunchiați / și-am învățat în cărți de școală / Că suntem prieteni – suntem frați. / Am tot crezut ce ne-au spus alții / Miștinindu-ne mereu — mereu, / Îndepărtându-ne de lume / De datini și de Dumnezeu./.../ Acum ne-ntoarcem spre apus, / Dar în genunchi, ca mai-nainte / Cu mâna-ntinsă și cerșind / Zâmbind prin lacrimi și cuvinte. / Tu, Doamne, mă-nțelegi ce vreau, / Ce simt și cât mi-e de rușine, / Umbrește-mi gândul păcatos! / și fa-mă să-nțeleg că-i bine!...”

Suntem aici pentru un „restitutio” pentru o familie și seniorul său. Cu siguranță, duhul celui care veghează asupra noastră de pe un cleanț de munte, ne șoptete pe apele înspumate ale Neărgăniului: „Aici am fost mereu lângă ai mei / Am înțeles și codrul și izvorul / Am suferit, am răs și am doinit / Primind în suflet dragostea și dorul.”

Iar noi, cei prezenți, tragem o învățătură pentru noi și pentru urmașii noștri: „Nu mor strămoșii niciodată / Războiul lor prin noi și-l poartă; / Căci li-e țărâna spulberată / Dar nu le e speranța moartă. / Străveche jertfa lor se-mparte / Din moși în moși – din tată-n tată și azi de dincolo de moarte / Ei ne mai cer o judecată.” Lăsați-mă să cred, că noi astăzi am făcut această judecată și că nimeni nu va mai îndrăzni vreodată să ne spună ce și cum să facem.

Noi, trăitorii din Almăj, participăm cu sufletul și cu smerenie la acest moment de excepție. Alături de noi sunt și persoane venite din altă parte, dar legate sufletește de familia Boldea, de aceste locuri din acest colț de rai. Printre noi se află și domnul profesor Alexandru Nemoianu, venit din America, strănepot al SENIORULUI Pavel Boldea – care a copilărit aici și care și-a lăsat o parte din sufletul său aici, pentru totdeauna. A auzit mereu glasul pământului chemându-l și a venit permanent să își vadă satul copilăriei și al amintirilor. A făcut acest lucru pentru că: „Este plămădit din lutul acestui pământ / Udat cu speranțe și lacrimi amare, / Crescut în iubire de neam și cuvânt / În foșnet de codru și cânt de izvoare.”

Prof. NICOLAE ANDREI

MEMORIALUL COLONEL PROTOPOP PAVEL BOLDEA DIN BORLOVENII-VECHI

De multe ori importanța „locului” este dată de oamenii care s-au născut și au trăit în aceste ținuturi și care prin activitatea lor s-au făcut cunoscuți lumii. Putem spune fără să exagerăm că Banatul Montan nu duce lipsă de astfel de locuri și de oameni de valoare morală și intelectuală de excepție. Mehadia, considerată în trecut ca un centru militar dar și cultural al spațiului dintre Timiș și Cerna, printr-un Nicolae Stoica de Hațeg, printr-un general Nicolae Cena și mulți alții, a devenit în timp un loc cu care noi, cei de astăzi, ne putem mândri și o datorie morală a noastră este de a ne aduce aminte și de a întreține vie memoria celor care, prin munca sau jertfa lor, au făcut cinste locului în care au trăit.

Un alt loc binecuvântat de Dumnezeu, cu oameni de înaltă ținută morală, este și Valea Almajului. Traian Doda, Iosif Coriolan Buracu, protopopul militar Pavel Boldea sunt numai câteva din numele care, prin rezonanța lor, dau valoare locului de unde rădăcinile lor au primit seva care i-a ajutat să devină falnicii străjeri ai ideii de românism și păzitori ai identității naționale cu care posteritatea azi se poate mândri.

Iată că și în Mehadia și Valea Almajului, la Prigor și Borlovenii Vechi, prin manifestări de genul celor petrecute în decursul acestui an (2007), la Mehadia – montări de plăci comemorative (Ioan Grigore, Nicolae Stoica de Hațeg, Iosif Coriolan Buracu, Ion Cornianu), simpozioane și alte activități cultural-artistice, se încearcă punerea în valoare a tradițiilor locale și rememorarea unor personalități locale. Totodată, prin aceste acte culturale se realizează și menținerea unor legături strânse între aceste două spații spirituale care au fost și sunt Mehadia și Valea Almajului, în special Prigorul și Borlovenii Vechi, prin inițiativa unor inimoși animatori de cultură și tradiție cum sunt profesorul Pavel Panduru și scriitorul Nicolae Danciu Petniceanu, cu sprijinul administrațiilor locale ale celor două comune.

Astfel, profesorul Pavel Panduru, delicat, competent, congener de excepție, n-a uitat că în vara ce a trecut a fost oaspete de onoare la manifestările culturale de la Mehadia, unde a ținut un expozeu despre protopopul Iosif Coriolan Buracu cu prilejul

dezvelirii plăcii comemorative pe fațada liceului „Nicolae Stoica de Hațeg”. Așadar, oaspete și amfitrion de excepție, a lansat invitația ca domnul primar Iancu Panduru, N.D. Petniceanu și subsemnatul, Constantin Vlaicu, să participam la un eveniment similar, inițiat și organizat de domnia-sa în localitatea Borlovenii-Vechi. Ocazia aceasta s-a ivit la 30 noiembrie 2007, prin organizarea sub patronajul Domniei Sale și cu sprijinul primăriei Prigor, a „Memorialului Pavel Boldea”. Așadar, am purces dând curs invitației.

Timpul ploios specific unei toamne prelungite ne înfățișează o Țară a Almajului tristă, „bacoviană”. Monotonia drumului și a peisajului mohorât încercăm să o alungăm cu un schimb de idei împreună cu primarul Iancu Panduru și dl. Nicolae Danciu Petniceanu, legate de problemele comunei, evident din poziția unor buni cetățeni, dar și a unor acțiuni culturale plănuite a se desfășura în viitorul apropiat. Dar în curând ajungem la intrarea în Borlovenii Vechi. Aici totul se schimbă; ploaia rece și frigul de afară devin niște elemente nesemnificative în fața priveliștei ce ni se înfățișează. În fața bisericii, marea de oameni, în atmosferă de sărbătoare, ne dă de la început o perspectivă asupra dimensiunii și amplitudinii manifestării și totodată devine pentru noi edificator *fenomenul Boldea*, de fapt semnificația acestui fenomen și amprenta efigiei marii familii – care a dat atâtea și atâtea personalități – lăsată asupra locuitorilor acestui sat de munte cu oameni pașnici și muncitori.

Slujba religioasă închinată memoriei și sufletului marelui preot colonel Pavel Boldea, a marcat începutul manifestării la Biserica Ortodoxă Română din Borlovenii Vechi – micuță dar frumos aranjată, cu picturi murale de o calitate remarcabilă, dar neîncăpătoare acum pentru mulțimea de rugători. Dacă sufletele oamenilor ar avea o dimensiune materială, în mod sigur ar fi fost neîncăpătoare și pentru sufletele mari ale acestor oameni care cu siguranță au creat căldura atmosferei din incinta Casei Domnului, atmosferă încălzită și de emoția dată de importanța momentului.

A urmat slujba de pomenire de la mormânt. Pe drumul până la cimitir, pe strada îngustă, marea de oameni se unduia între zidurile imense caracteristice clădirilor din Banatul de Munte, aceasta devenind neîncăpătoare. Cuvinte prinse întâmplător din gura unui localnic, cum probabil multe au fost spuse, mi-au atras

atenția și m-au impresionat: „*dacă nu ar fi existat familia Boldea nu ar fi existat nici Borloveniul*”.

Am avut marea onoare de a însoți pe drumul spre casa Boldea, unde urma să fie dezvelită și sfințită placa comemorativă „*Protopop militar colonel Pavel Boldea*”, pe cel ce descinde cu atâta grandoare și onoare din familia Boldea, profesorul Alexandru Nemoianu. Pe neașteptate ni s-a ivit ocazia de a face câteva schimburi de idei „pe viu”, susținut de primarul Iancu Panduru, pe marginea perspectivei și a pericolului globalismului, a istoriei Mehadii și a ceea ce a însemnat Mehadia și mai reprezintă încă în sufletul domniei sale. Cunoștința cu Domnia Sa am făcut-o prin intermediul Internetului cu ocazia trimiterii pe e-mail a ultimelor numere din publicația noastră „*Vestea*” din Mehadia, și cu aceste ocazii ne-am expus reciproc anumite opinii și idei dar abia prezența sa în acest moment îmi conturează adevărata dimensiune a personalității sale și-mi întărește convingerea de la început: un suflet mare de român, un demn urmaș al acestei familii care a reprezentat de-a lungul timpului unul din stâlpii greu de clintit ai românismului, cu rădăcina adânc înfiptă în gheața Țării Almajului. Iată că astăzi, prin profesorul Alexandru Nemoianu, avem o ramură viguroasă de românism în America, care rodește atât de puternic și acest fapt nu face decât să ne dea o mare bucurie. Dezvelirea plăcii s-a făcut într-o atmosferă impresionantă, dată atât de mulțimea asistenței, cât și de către descendenții pe linie maternă a marcantei personalități, strănepoții Alexandru Nemoianu și Otilia Bârsan, iar sfințirea s-a făcut de către un sobor de preoți în frunte cu părintele protopop Nicolae Pereș, din Băile Herculane. Celebra „Casă Boldea” cunoscută mie din scrierile profesorului și neobositului cugetător al spiritului bănățean Domnul Alexandru Nemoianu, mi-a creat un sentiment al împlinirii, al realizării unui vis și anume de a lua contact, de a simți energia tainică a acestui loc care poate fi considerat un templu al spiritualității bănățene, unde vii să te închini acelor cărora mândria și iubirea de neam și cuvânt le-au fost mai presus de orice: este locul unde, de-a lungul timpului, s-au zămislit acele idei de unitate națională dar unde și astăzi, prin descendenții acestei familii, flacăra ideii de românităte este încă vie și este purtată cu mândrie în lume.

Prezența localnicilor în număr atât de mare, de-a lungul întregii desfășurări a manifestării, oglindește onoarea lor și mândria acestor oameni de a cinsti memoria acestei mari persona-

lități, rădăcină a ideii naționale pe aceste meleaguri, întărită prin seva sufletelor acestor oameni simpli și păstrători de tradiții și valori, iubitori de frumos, cărora trecerea timpului nu a reușit să le schimbe mentalitățile și obiceiurile, cel mai probabil aceleași cu cele ale strămoșilor lor, rămase aceleași ca în „vremea lui Pavel Boldea”. Constat că acest loc poate fi, fără îndoială, un bastion peste care ideea globalismului m-aș bucura să cred că nu va trece niciodată, deoarece acești oameni păstrează și conservă în sufletul lor spiritul și tradiția locului, au simțul valorii și bunul simț de a-l promova prin manifestări cum a fost și cea de astăzi.

Din expunerea Domnului profesor Nemoianu în cadrul simpozionului am reținut că „faptul de a fi și a trăi în Almaj numai oamenii de aici îi înțeleg însemnătatea”; profunzimea acestor cuvinte am pătruns-o în mijlocul acestor oameni unde pot spune că și eu am avut pentru câteva momente revelația acestui sentiment. Odată cu această revelație, mi-am amintit cuvintele scrise de dânsul în volumul „Acum”: „(Țara Almajului) este un loc pentru care merită să trăiești și să mori și în a cărei țărână este o cinste și o binecuvântare să te odihnești”, un adevăr care la Borlovenii Vechi l-am putut simți pe de-a-ntregul. Aș dori să cred că toți cei care au participat la această manifestare au avut parte de emoția și trăirile intense de care ne-am bucurat și noi.

30.11.2007, Borlovenii Vechi

CONSTANTIN VLAICU

OAZA ÎMPOTRIVA DEȘERTULUI PERFID ȘI POSIBIL

În asemenea zile, cum e aceasta, pe care o trăim la Borlovenii Vechi, îmi pare rău că nu m-am născut în Valea Almajului. Am avut același sentiment și în alte dăți, când la mereu proaspătul Festival al Văii Almajului, sunt omagiate personalitățile din acest spațiu românesc al foștilor grăniceri. În fiecare an, această emulație culturală are loc în altă comună de aici, iar celelalte vin cu ce au ele mai prețios în lada de zestre spirituală. Intelectualii locului, rămași să facă **apostolat la vatră** (cum sunt profesorii Pavel Panduru și Iosif Băcilă), alături de cei activând azi în mari cen-

tre culturale din țară și din lume, omagiază cu pioșenie mereu alte și alte personalități, despre care încă se știe prea puțin. Apoi valoroasele informații culturale trec, spre a fi teaurizate, în paginile revistei „Almajana”, pe care profesorul și poetul Iosif Băcilă (din Dalboșeț și Bozovici) și editorul Gheorghe Jurma o trimit în lume în haine de sărbătoare. Există încă în Valea Almajului o stare, o atmosferă, o pioșenie față de tradiție și valoare. Scriitorii Ion Marin Almajan și Nicolae Danciu Petniceanu o transfigurează artistic. Alți intelectuali o immortalizează în monografiile și studii (Gheorghe Rancu, Pavel Panduru, Dănilă Sitariu, Nicolae Andrei, dr. Iosif Bădescu).

Primarii sunt alături de „intelighenția” și nu au uitat să fie prezenți la manifestările culturale, să le ajute, să deschidă brâul sau hora. Toate acestea ca o datorie firească și o mândrie dăătoare de roade. Așa și sărbătoarea de la Borlovenii Vechi. O zi rece, dar sufletele calde și entuziaste ies biruitoare. Este omagiat nu doar colonelul preot Pavel Boldea. Un tânăr profesor a făcut cu copiii o fanfară. Profesorul Alexandru Nemoianu a venit pentru această zi din America.

Iar noi, cei de față, ne frământăm cum să nu se piardă asemenea tradiții și trăsături de viață românească nobilă și curată. Înțelegem că Valea Almajului e încă o oază, care luptă din răsuputeri cu o posibilă deșertificare spirituală și pierdere de identitate românească. Un deșert posibil, perfid, amenințător.

NICOLAE SÂRBU, scriitor, Reșița

CEEA CE ARE IMPORTANTĂ!

Am avut imensul privilegiu de a-mi petrece vacanțele copilăriei, adolescenței și tinereții în VALEA ALMĂJULUI, în satul Borlovenii Vechi, în casa bunicului meu matern, lt. colonel în rezervă Romulus Boldea.

În acele locuri și în acea casă am învățat noțiunile fundamentale ale vieții și existenței: ordinea, buna cuviință, respectul datorat înaintașilor și tradiției și, finalmente, diferența dintre bine și rău. Mai mult încă, locurile din Borloveni au devenit pentru mine punctele de referință; astfel, „râul”, oricât de mare ori mic și oriunde îl voi fi întâlnit, a rămas Nera, „pădurea”, la fel a rămas „cultura” din susul casei Boldea, „dealul” a rămas Bujorul ori Coasta Pătașului și așa mai departe. Iar acum, la anii la care am ajuns și când în față îmi apare, tot mai limpede, poarta care deschide marile dezvăluiri, am început – sau cred că am început să văd – ce are și ce nu are importanță. Iar pentru asta, încă o dată, rămân dator Borloveniului și Văii Almăjului.

Când eram copil și tânăr, am fost încredințat că ordinea lumii sub care trăiam era vinovată de tot răul și doar de va fi schimbată și totul se va prefăce în bine. Am primit darul să văd acea ordine lumească dusă și să văd alte ordini lumești. Am avut deci ocazia să văd că aceste ordini ale lumii nu sunt și nu pot fi perfecte și a trebuit să înțeleg (anevoie și în durere) că nu în ele sau prin ele ne putem afla bucuria, pacea și rostul existenței, ci în altă „parte”. Iar acea altă „parte” sunt dragostea celor din jur și amintirea și trăirea valorilor ce ni le-au dat cei care ne-au iubit necondiționat și fără motiv ori merit din partea noastră.

Sunt convins că fără Borloveni, casa Boldea și Valea Almăjului nu aș fi putut să îmi păstrez echilibrul mental (atâta cât este) și nici să îmi aflui pace și rost (atât cât sunt) și asta cred că are importanță! La fel cum cred că așezările lumești și ordinea lor vor trece, dar Valea Almăjului și satul Borlovenii Vechi nu vor trece!

ALEXANDRU NEMOIANU

Un adaos din 10 Ianuarie 2008

„Un Prinț Popular” este un dar care, pentru mine, este dincolo de posibilitatea prețuirii, copleșitor. În această superbă carte, dincolo de „meritele” lui temporare, Pavel Boldea este doar o mărgică dintr-un colier care merge din veci și în veci. Căci cartea asta spune. Că locurile stau strajă la un trecut mare și tot ele fac cu putință un viitor mare. „Mare” însemnând cu rost așezat din veci.

Bucuria mea este firească dar la fel este și cea a Almăjului. Nici acest „loc” nu este uitat. Și acest „loc” știe azi că „Nu suntem singuri”.